

ULUSLARARASI ÖĞRENCİLER VE UYUM SÜREÇLERİ

Yazar

Dr. Tehseen Nazir

Çeviri

Ayşe Özçiçek

ULUSLARARASI ÖĞRENCİLER VE UYUM SÜREÇLERİ

Yazar: Dr. Tehseen Nazir

Çeviri: Ayşe Özçiçek

Yayın No: 1553
ISBN: 978-625-398-424-3
E-ISBN: 978-625-398-425-0
Basım Sayısı: 1. Basım, Mart 2023

© Copyright 2023, NOBEL BİLİMSEL ESERLER SERTİFİKA NO.: 20779

Bu baskının bütün hakları Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık Tic. Ltd. Şti.ne aittir.

Yayının yazılı izni olmaksızın, kitabın tümünün veya bir kısmının elektronik, mekanik

ya da fotokopi yoluyla basımı, yayımı, çoğaltımı ve dağıtımı yapılamaz.

Nobel Yayın Grubu, 1984 yılından itibaren ulusal ve 2011 yılından itibaren ise uluslararası düzeyde düzenli olarak faaliyet yürütmekte ve yayınladığı kitaplar, ulusal ve uluslararası düzeydeki yükseköğretim kurumları kataloglarında yer almaktadır.

"NOBEL BİLİMSEL ESERLER" bir Nobel Akademik Yayıncılık markasıdır.

Genel Yayın Yönetmeni: Nevzat Argun -nargun@nobelyayin.com-

Genel Yayın Koordinatörü: Gülfem Dursun -gutfem@nobelyayin.com-

Sayfa Tasarım: Furkan Mülayim -furkan@nobelyayin.com-

Redaksiyon: Meliha Uysal -meliha@nobelyayin.com-

Kapak Tasarım: Mervin Selda Adal -mervin@nobelyayin.com-

Görsel Tasarım Uzmanı: Mehtap Asiltürk -mehtap@nobelyayin.com-

Kütüphane Bilgi Kartı

Nazir, Tehseen, Özçiçek, Ayşe.

Uluslararası Öğrenciler ve Uyum Süreçleri / Tehseen Nazir, Ayşe Özçiçek

1. Basım, XII + 224 s., 13,5x21,5 cm. Kaynakça var, dizin yok.

ISBN: 978-625-398-424-3

E-ISBN: 978-625-398-425-0

1. Uyum Zorlukları 2. Uyum Süreçleri 3. Uluslararası Öğrenciler 4. Akademik Uyum 5. Sosyokültürel Uyum

Genel Dağıtım

ATLAS AKADEMİK BASIM YAYIN DAĞITIM TİC. LTD. ŞTİ.

Adres: Bahçekapı Mh. 2465 Sk. Oto Sanayi Sitesi No:7 Bodrum Kat, Şaşmaz/ANKARA

Telefon: +90 312 278 50 77 - **Faks:** 0 312 278 21 65

Sipariş: siparis@nobelyayin.com- **E-Satış:** www.nobelkitap.com - esatis@nobelkitap.com
www.atlaskitap.com - info@atlaskitap.com

Dağıtım ve Satış Noktaları: Alfa, Kırmızı Kedi, Arkadaş, D&R, Dost, Kika, Kitapsan, Nezih, Odak, Pandora, Prefix, Remzi

Baskı ve Cilt: Meteksan Matbaacılık ve Teknik Sanayi Tic. Anonim Şirketi / Sertifika No.: 46519

Beştepe Köy Yolu No: 3 06800 Bilkent-Çankaya/ANKARA

TEŞEKKÜR

Her şeyden önce daima beni destekleyerek yanımda olan ailem; Falak, Pinky, Haseena ve Ayşe'ye teşekkür etmek istiyorum, dualarıyla bugüne kadar geldim ve şimdi de bu dönüm noktasını aşıyorum. Özellikle beni bu sürecin her aşamasında yardımlarıyla ve devamlı verdiği geri bildirimlerle desteklediği için Ayşe'ye teşekkür etmek istiyorum, böylece kitabı tamamlayabildim.

Rehberim ve süpervizörüm Prof. Dr. Metin Pişkin'e teşekkür etmek istiyorum. Kendisi yalnızca akademik alanda değil, hayatımın her alanında yolumu aydınlattı. Onun dünya görüşü ve motive edici kısa konuşmaları, benim için her zaman kutsal bir ilham kaynağı gibidir. Benim için ona yalnızca "profesör" demek çok zor zira kendisi, benim Türkiye'deki ailem oldu.

Prof. Dr. Yüksel Özden'e daimî destek ve motivasyonu için çok teşekkür ederim. Bu kitabın yayımlanabilmesi noktasında yardımlarının benim için çok kıymetli olduğunu eklemeliyim. Onun yardımları, tavsiyeleri ve rehberliği sayesinde bu kitabı bugün yayımlayabiliyorum.

Veri analizi yaparken cömert yardımlarını esirgemeyen Dr. Asad Ul Islam Khan'a ve doktora öğrencisi Tabish Nawab'a çok teşekkür ederim.

Öğrencilerime, özellikle de Ali Ouedraogo ve Youssouf Issen Ousman'a, veri toplama sürecinde dikkate değer öneme sahip yardımları için çok teşekkür ederim.

Son olarak her bir Türk'e, Türkiye Burslarına ve Türkiye Cumhuriyeti'ne bu ülkede eğitim görmemi mümkün kıldıkları ve bize

karşı hep ılımlı ve nazik oldukları için çok teşekkür ederim. Ayrıca destek oldukları ve araştırmamız için verimli bir çalışma ortamı sundukları için İbn Haldun Üniversitesi ailesi ve BAP proje ofisine teşekkür ederim.

Bu çalışmanın bir bölümü İbn Haldun Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Komisyonu tarafından (Proje Numarası: 1905) desteklenmiştir.

ÖN SÖZ

Uluslararası öğrenci olarak eğitim görmek ve çok kültürlü bir ortamda yaşamak, çok büyük fırsatları ve kıymetli öğrenme imkânlarını beraberinde getirir. Daha iyi bir eğitim, prestijli bir hayat, burs imkânları, yeni bir dil öğrenmek ve bambaşka bir kültürle tanışmak hiç şüphesiz ki yurt dışında eğitim görmeyi çok cazip bir teklif hâline getiriyor. Diğer yandan içinde büyüdüğün ve kültürüne, insanlarına, yaşam tarzına alıştığın ülkeni bırakmak, verilmesi hiç de kolay bir karar değildir. Yaşadığımız alanı değiştirdiğimizde yeni ortamın eski ve alıştığımız ortamdaki veya yapmak istediklerimizden daha farklı gereklilikleri olduğunu fark edebiliriz. Bu tür bir durumda “yabancı” veya “dışarıda kalmış” gibi hissetmemek için yeni ortama uyum sağlamamız gerekir fakat bunu yaparken de kendi zihin sağlığımızdan ödün vermemeliyiz. Benzer şekilde yeni hayat şartlarıyla karşılaşmak; hayal kırıklığına, hevesin kırılmasına ve hatta pişmanlığa sebep olabilir. Doğrusu, arkadaşlarım, bunların hepsi sürecin bir parçası. Hiç merak etmeyin!

Türkiye’de yaptığımız araştırmayı temel alarak bu kitapta, uyum sürecinin zaman aldığını açıklamaya çalıştık. Uyum sorunlarıyla karşılaşmak, oldukça beklendik bir durum ve hatta bu sorunlar yaşam boyu süren yolculuğumuzun da ayrılmaz bir parçası!

Bu kitapta uluslararası öğrenciler, kendi yolculuklarında karşılaştıklarına çok benzer deneyimleri bulacak, diğerleri -henüz bu yolculuğa çıkmamış fakat yurt dışında eğitim almak isteyen öğrenciler ise işlerin nasıl yürüdüğüne dair bir fikir edinebilecekler. Tüm bunlara ek olarak bu kitabın uluslararası öğrencilerle ilgilenen yetkililere ve akademisyenlere; yeni ve pek çok farklı anlayış kazandırmasını ve uluslararası öğrencileriyle olan deneyimlerini iyileştirmeye yardımcı olabildiğini umuyoruz

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR..... iii

ÖN SÖZ..... v

Bölüm 1

Giriş..... 1

1.1. Uluslararası Öğrenciliğe Tarihsel Bakış 1

1.2. Uluslararası Öğrenci Kime Denir? 6

1.3. Türkiye’deki Uluslararası Öğrenciler 8

1.4. Bir Uyum Süreci Olarak İki Yönlü Özümleme (Asimilasyon)..... 13

1.5. Uluslararası Öğrencilerin Karşılaştığı Zorluklar 17

1.6. Çalışmanın Önemi 19

1.7. Kitabın Düzeni 20

Bölüm 2

Kavram ve Arka Plan 23

2.1. Uluslararası Öğrenciler için Uyum Nedir? 23

2.2. Uyum Süreci Nasıl İşler?..... 25

2.3. Uluslararası Öğrencilerin Çeşitli Alanlardaki Uyum Süreçleri 30

2.3.1. Akademik Uyum 31

2.3.2. Sosyal Uyum 31

2.3.3. Kültürel Uyum..... 31

2.3.4. Kişisel ve Duygusal Uyum 32

2.4. Uluslararası Öğrencilerin Uyum Süreçlerinin Teorik Çerçevesi..... 32

2.5. Uluslararası Öğrencilerin Küresel Hareketlerinden Sorumlu
Etkenler 35

2.5.3. İtici Etkenler 36

2.5.4. Çekici Etkenler 38

2.6. Türkiye Özelinde İtici ve Çekici Etkenler 41

Bölüm 3

Uluslararası Öğrencilerin Uyumunun Nicel ve Nitel Analizi	45
3.1. Giriş.....	45
3.2. Araştırma Tasarımı.....	45
3.3. Örneklem	46
3.3.1. Nicel Çalışmanın Örneklemeleri	46
3.3.2. Nitel Çalışmanın Örneklemeleri.....	47
3.4. Veri Toplama Araçları.....	48
3.4.1. Nicel Kısım için Veri Toplama Aracı	48
3.4.1.1. Öğrenci Onam Formu	48
3.4.1.2. Demografik Form	49
3.4.1.3. Uluslararası Öğrenci Uyum Ölçeği (ISAS).....	49
3.4.2. Nitel Kısım için Veri Toplama Aracı.....	51
3.5. Veri Toplama Prosedürü	51
3.5.1. Nicel Kısım için Veri Toplama Prosedürü	52
3.5.2. Nitel Kısım için Veri Toplama Prosedürü	52
3.6. Verilerin Analizi	52
3.6.1. Nicel Çalışmanın Sonuçları.....	52
3.6.2. Nitel Çalışmanın Sonuçları	63
3.6.2.1. Akademik Konular	65
3.6.2.2. Sosyokültürel Konular	66
3.6.2.3. Kişisel Konular	66
3.7. Başa Çıkma Stratejileri, Oryantasyon ve Destek Sistemi.....	67

Bölüm 4

Varış Öncesi ve Sonrasında Beklentiler	69
4.1. Giriş.....	69
4.2. Varış Öncesi (Ayrılış Öncesi) Beklentiler	70
4.2.1. İç Etkenlerden Kaynaklı Çelişkiler	72
4.2.2. Dış Etkenlerden Kaynaklı Çelişkiler	73
4.3. Seyahat Öncesi Hazırlıklar	74
4.4. Ev Sahibi Ülkeye Varış ve Birinci Ağızdan Deneyimler	76

4.5. Ev Sahibi Ülkeye Varış Sonrasında Deneyimler	77
4.6. Balayı Dönemi	79
4.7. Geçişler (Transitions)	81

Bölüm 5

Akademik Uyum	83
5.1. Giriş	83
5.2. Çok Kültürlü Eğitim Sistemi	85
5.3. Günlük ve Akademik Dil	90
5.4. Sınıf İçi Normlar	95
5.5. Sınıf İçi Katılım ve Öğretmenle Etkileşim	99
5.6. Akademik Okuma	101
5.7. Akademik Yazma	103
5.8. İntihal Yapma ve Kopya Çekme	106
5.9. Akademik Ortam	108
5.10. Akademik Stres	110
5.11. Sosyal İlişki Ağları Geliştirme	112
5.12. Kampüs İçi Sosyal Normlar	114
5.13. Liseden Üniversite Ortamına Geçiş	116

Bölüm 6

Sosyokültürel Konular	119
6.1. Giriş	119
6.2. Kültür ve Kültürel Şok	121
6.3. Mini Kültür İçinde Yaşamak	128
6.4. Yaşam Tarzı	131
6.4.1. Giyim	132
6.4.2. Yemek ve Yerel Mutfak	133
6.4.3. Konaklama	134
6.4.4. Sosyal Ağ Kurma ve Arkadaşlık İlişkileri	137
6.4.5. Sosyal Davranışlar	138
6.5. Ayrımcılık	140

6.6. Kalıp Yargılar	142
6.7. Irk Ayrımcılığı	144

Bölüm 7

Kişisel Konular	147
7.1. Giriş	147
7.2. Zihin Sağlığı Konuları	149
7.3. Ev Özlemi Çekme	151
7.4. Yabancılaşma ve Yalnızlık	154
7.5. Sağlık Sorunları	157
7.6. Genel Uyum Konuları	159
7.6.1. Hava/İklim	159
7.6.2. Hayatın Hızı	161
7.6.3. Kişisel/Bireysel	161
7.7. Mali Konular	163

Bölüm 8

Başa Çıkma Stratejileri	165
8.1. Giriş	165
8.2. Başa Çıkma Stratejileri	166
8.3. Türkiye'deki Uluslararası Öğrenciler Tarafından Kullanılan Başa Çıkma Stratejileri	170
8.3.1. Aile ve arkadaşlarla iletişim kurmaya devam ederek ev özlemi ile başa çıkma	170
8.3.2. Bilgi toplama ve çözüme yönelik çalışma	171
8.3.3. Batsak da çıksak da birlikte!	173
8.3.4. Yardım isteme	174
8.3.5. Beklentileri düşürme	176
8.3.6. Sosyalleşme	178
8.3.7. Zaman her şeyin ilacıdır tavrını benimseme	181
8.3.8. Dinî Pratiklere Yönelme, İbadet Etme ve Hobiler Keşfetme	182
8.4. Uyumsuz (Maladaptive) Başa Çıkma Stratejileri	183
8.4.1. Kaçınma	184

8.4.2. Kasıtlı Cehalet	185
8.4.3. Madde Bağımlılığı	186
8.4.4. Konfor Alanında Yaşamak.....	186
Bölüm 9	
Oryantasyon.....	189
9.1. Giriş	189
9.2. Oryantasyon Programı	189
9.3. Oryantasyon Programı Aşamaları	193
9.3.1. Varış Öncesi Aşaması	193
9.3.2. Varış Haftası Aşaması	195
9.3.3. Varış Sonrası Aşaması	198
9.4. Destek Sistemi.....	199
KAYNAKLAR.....	203